

ਪਰਿਸਰ ਦਾ ਸਮਾਂ : ਮੰਗਲਵਾਰ ਤੋਂ ਐਤਵਾਰ
(ਹਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਬੰਦ)

ਮੁਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ : ਸਵੇਰੇ 9.00 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 7.00

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ : ਸਵੇਰੇ 9.00 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6.00 (ਸ਼ੁਕਲ ਸਮੇਤ)

ਸੰਗੀਤਮਈ ਫੁਆਰੇ : ਸ਼ਾਮ 6.45 (ਸ਼ੁਕਲ ਸਮੇਤ)

ਪ੍ਰੇਮਵਤੀ ਆਹਾਰ ਗ੍ਰਹਿ : ਸਵੇਰੇ 11.00 ਤੋਂ ਰਾਤੀ 10.00

ਪਾਰਕਿੰਗ : ਸਵੇਰੇ 9.00 ਤੋਂ ਰਾਤੀ 10.30 (ਸ਼ੁਕਲ ਸਮੇਤ)

ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਤਕ ਮੁਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ

ਬੰਡ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣਗੇ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰਿਸਰ ਵਿਚ ਸਦਾ ਮਨਾਹੀ ਹੈ :

- ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ-ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ■ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, ਕੈਮਰਾ, ਰੀਡੀਓ, ਟੇਪਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਪਕਰਣ ■ ਬੈਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ
- ਬਾਹਰੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਮਾਨ ■ ਸਿਗਰੇਟ, ਸ਼ਰਾਬ, ਤਮਾਕੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ
- ਅਸੱਭਿਅ ਵਸਤਰਪਰਿਧਾਨ ■ ਨਾਰੇ ਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਸੱਭਿਅ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ■ ਪਾਲਤੂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਮਾਫੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਇਸ ਪਰਿਸਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਕ ਯਾਤਰਾ ਹੈ - ਪਵਿਤਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਛਲਕਦੀ ਦੈਵੀ ਤੀਰਥ ਭੂਮੀ ਦੀ, ਜੋ ਆਪ ਨੂੰ ਦੈਵੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤੀਰਥਧਾਮ ਦੀ ਗਰਿਮਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਓ।

ਪਰਿਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

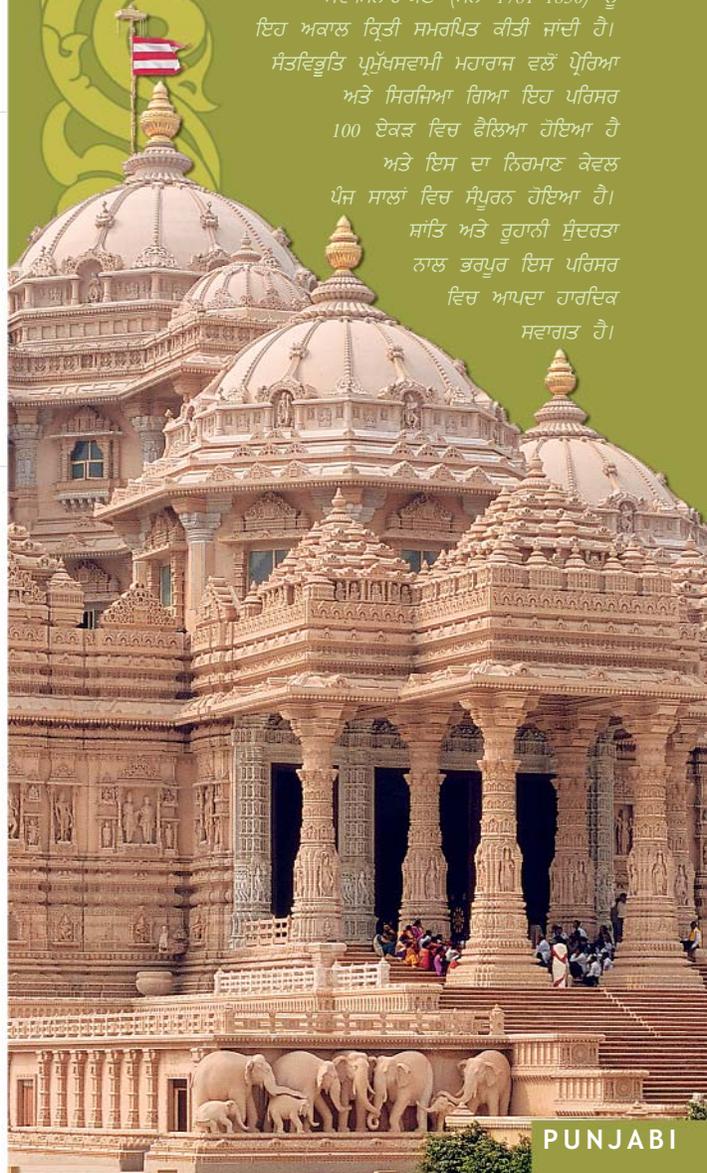

ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ
ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਸੇਤੂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਰਗ 24,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ - 110092
ਟੈਲੀਫੋਨ : (011) 2201 6688, 2202 6688
ਫੈਕਸ : (011) 2201 5757
www.akshardham.com
www.swaminarayan.org

Rs. 5/-

ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ-ਤੀਰਥ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ, ਪੁਰਿਆ, ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਸੋਸਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਪਰਿਸਰ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਜੋਤੀਧਰ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ (ਸੰਨ 1781-1830) ਨੂੰ ਇਹ ਅਕਾਲ ਕ੍ਰਿਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਤਵਿਭੂਤਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖਸਵਾਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਪਰਿਸਰ 100 ਏਕੜ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤਿ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਸ ਪਰਿਸਰ ਵਿਚ ਆਪਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸਵਾਗਤ ਹੈ।

Designed & Printed by © Swaminarayan Aksharprithi, Ahmedabad - 380 004, INDIA. H106

1

2

3

4

1 ਦਸ ਦੁਆਰ

ਇਥੋਂ ਦੇ ਦੱਸ ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਆਸਿਰਵਾਦ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ : "ਸਮੁੱਚੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਮੰਗਲ ਅਤੇ ਦੈਵੀ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਸੁੱਭ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰੇ।"

2 ਭਗਤੀ ਦੁਆਰ

ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸੈਲੀ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਇਹ ਦੁਆਰ ਸਾਨੂੰ ਭਗਤੀ ਦੇ ਇਕ ਅਨੋਖੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ੁਧ ਪ੍ਰੇਮ। ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਭਗਤ-ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਦਿਵਯ ਜੋੜੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਾਸ਼ਵਤ ਬੋਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਗਤੀ ਤੇ ਉਪਾਸਨਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ 208 ਯੁਗਲ ਸਰੂਪ ਭਗਤੀ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

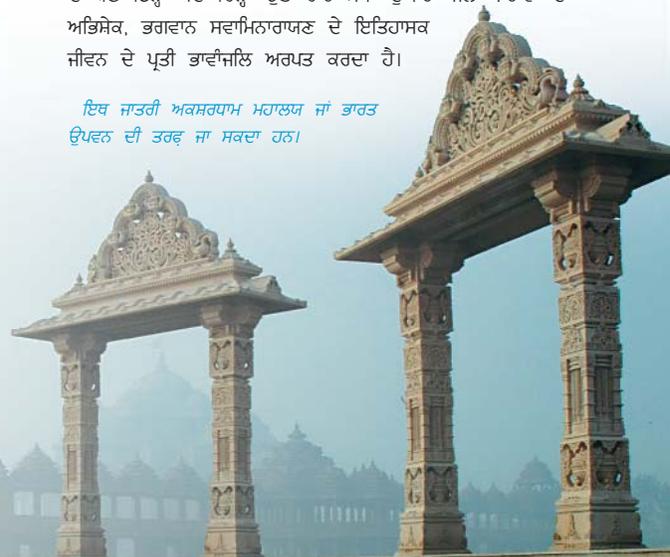
3 ਮਯੂਰ ਦੁਆਰ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੰਛੀ ਮੋਰ, ਸੁੰਦਰਤਾ, ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਿਯ ਪੰਛੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਦੇ ਇਸ ਸੁਆਗਤ ਦੁਆਰ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 869 ਮੋਰ ਲੜੀਆਂ ਵਿਚ ਪਰੋਏ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਨਿ੍ਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਕਾਸ਼ੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਯੂਰ ਦੁਆਰ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਿਲਪ ਕਲਾ ਦੀ ਇਹ ਅਨੂਠੀ ਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ।

4 ਸ੍ਰੀਹਰਿ ਚਰਣਾਰਵਿੰਦ

ਦੋ ਮਯੂਰ ਦੁਆਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸ੍ਰੀਹਰਿ ਚਰਣਾਰਵਿੰਦ ਦੇ 16 ਮੰਗਲ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੇ ਦਿਵਯ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਸਿਮਰਤੀ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਬਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਚਾਰ ਸੰਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਲ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅਭਿਸ਼ੇਕ, ਭਗਵਾਨ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਵੰਜਲਿ ਅਰਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਤਰੀ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਮਹਾਲਯ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਉਪਵਨ ਦੀ ਤਰਫ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਨ।

5

5 ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਮਹਾਲਯ

ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਦਾ ਭਵਨ ਮਹਾਲਯ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੁਗਿਰਦੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਲਯ ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਸੰਗਮਰਮਰ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਲਯ 141 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ, 356 ਫੁੱਟ ਲੰਬਾ ਅਤੇ 316 ਫੁੱਟ ਚੌੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 234 ਬਰੀਕ ਨਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ, 9 ਕਲਾਭਰਪੂਰ ਗੁੰਬਦ, 20 ਚਕੋਰ ਸਿਖਰ ਅਤੇ 20,000 ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤਰਾਸ਼ੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਤੂ ਦੇ ਬਣਿਆ ਇਹ ਸਮਾਰਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

6

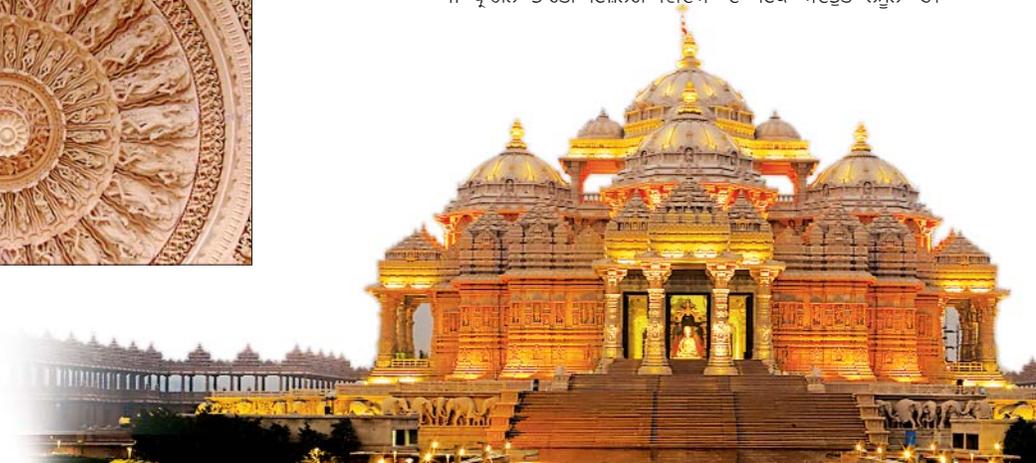
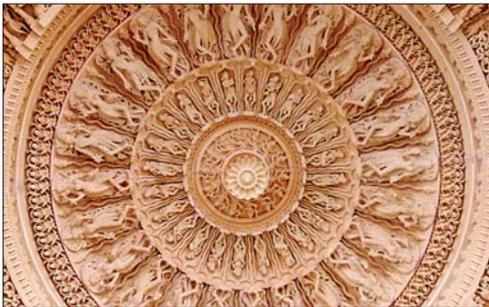
6 ਮੂਰਤੀ

ਮਹਾਲਯ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭਗਵਾਨ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਪੰਜ ਧਾਤਾਂ ਦੀ ਬਣੀ 11 ਫੁੱਟ ਉਚੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਪਰਤ ਚੜ੍ਹੀ ਮੂਰਤੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਧਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਕਾਸ਼ੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘਾਸਨਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਰਾਜੇ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀਨਾਰਾਇਣ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ-ਸੀਤਾਜੀ, ਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ-ਰਾਧਾਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰ-ਪਾਰਵਤੀਜੀ ਦੀਆਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਖਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲਣਾ

ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਸਮਾਰਕ ਦੇ ਅੰਦਰ

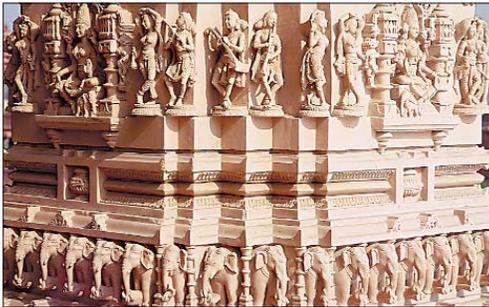
- ਪੰਚਰਾਤ੍ਰ ਆਗਮਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦੇ 24 ਕੇਸ਼ਵ ਆਦਿ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਭੁਜਾਵਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ।
- ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ ਨਕਾਸ਼ੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਮੂਰਤੀਆਂ।
- ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ 500 ਪਰਮਹੰਸ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਮੂਰਤੀਆਂ।
- ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੇ 65 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਲੀਲਾਮੰਡਪ, ਭਗਤ ਮੰਡਪ, ਸਿਮਰਿਤੀ ਮੰਡਪ ਅਤੇ ਪਰਮਹੰਸ ਮੰਡਪ ਦੀ ਅਦਭੁੱਤ ਸ਼ਿਲਪਕਲਾ।
- ਭਗਵਾਨ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਿਲਪਾਂ ਨਾਲ ਅਲੰਕਾਰੇ ਹੋਏ ਘਨਸ਼ਯਾਮ ਮੰਡਪ, ਨੀਲਕੰਠ ਮੰਡਪ, ਸਹਿਜਾਨੰਦ ਮੰਡਪ, ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਮੰਡਪ।
- ਭਗਵਾਨ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੁਮਕੁਮ ਚਰਣਮੁਦਰਾ, ਮਾਲਾ, ਖੜਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸਤਰ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਸਾਦਿਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਜਿਆ ਸਿਮਰਤੀ ਮੰਡਪ।
- 9 ਗੁੰਬਦਾਂ ਅਤੇ 20 ਚਕੋਰ ਸਿਖਰਾਂ ਦਾ ਅਭੁਤਪੂਰਵ ਸੰਯੋਜਨ, ਜੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਇਜ਼ਨੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਇਕ ਅਦਭੁੱਤ ਨਮੂਨਾ ਹੈ।

7

8

7 ਮੰਡੋਵਰ

‘ਮੰਡੋਵਰ’ ਭਾਵ ਮੰਦਰ-ਮਹਾਲਯ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦੀਵਾਰ। ਇਸ ਦੀ ਕੁਲ ਲੰਬਾਈ 611 ਫੁੱਟ ਅਤੇ ਉਚਾਈ 25 ਫੁੱਟ ਹੈ। 4287 ਨਕਾਸ਼ੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਇਹ ਮੰਡੋਵਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਾਇਦ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀਆਂ ਸਥਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਖੋਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਦੇਵਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ 248 ਕਲਾਤਮਕ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

8 ਗਜੇਦ੍ ਪੀਠ

ਅਕਸ਼ਰਧਮ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਹਾਲਯ 1070 ਫੁੱਟ ਲੰਬੀ ਗਜੇਦ੍ ਪੀਠ (ਹਾਥੀ ਦੀ ਪਿੱਠ) ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜੋ 3,000 ਟਨ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਇਕ ਮੌਲਿਕ ਅਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਿਲਪਮਾਲ ਹੈ। ਸਜੀਵ ਕਦ ਦੇ 148 ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਕਲਾਮਈ ਕਥਾ, ਪ੍ਰਾਣੀ-ਸੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਨਿਮਰ ਭਾਵੀਜਲਿ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਬੋਧ ਕਥਾਵਾਂ, ਲੋਕਕਥਾਵਾਂ, ਪੌਰਾਣਿਕ ਵਿਆਖਿਆਨਾ ਆਦਿ ਵਿਚੋਂ 80 ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ‘ਚ ਤਰਾਸ਼ੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਭਰਪੂਰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਦੇਖਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲਣਾ

ਅਕਸ਼ਰਧਮ ਸਮਾਰਕ ਦੇ ਬਾਹਰ

- ਅਕਸ਼ਰਧਮ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦੀਵਾਰਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸਥਾਪਿਤ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੋਤੀਪਰ ਸੰਤਾਂ, ਭਗਤਾਂ, ਆਚਾਰਿਆਂ, ਵਿਭੂਤੀਆਂ ਦੀ 248 ਮੂਰਤੀ-ਸ਼ਿਲਪ।
- ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਮੰਡਪ ਦੀ ਬੇਜੋੜ ਥੰਮ੍ਹ ਉੱਤੇ ਹੋਈ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀ।
- ਛੱਤ ਉੱਤੇ ਸਰਸਵਤੀ, ਲਖਸ਼ਮੀ, ਪਾਰਵਤੀ ਆਦਿ ਦੇਵੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਪੀ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰਾਸ ਦੇ ਅਦਭੁਤ ਸ਼ਿਲਪ।
- ਨਾਰਾਯਣਪੀਠ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੇ ਦੈਵੀ ਚਰਿਤਰਾਂ ਦੇ ਕੁਲ 180 ਫੁੱਟ ਲੰਬੇ ਕਲਾਤਮਕ ਧਾਤੂ ਸ਼ਿਲਪ।

ਗਜੇਦ੍ ਪੀਠ

- ਹਰ ਹਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀਆਂ ਕਲਾਤਮਕ ਹਾਥੀ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਂ।
- ‘ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ’ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪੰਚਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਮਸਤਾਏ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਨਮੋਹਕ ਮੁਦਰਾਵਾਂ।
- ‘ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਮਾਨਵ’ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸਮਾਜ-ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਮਰਸ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ।
- ‘ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਦੈਵੀ ਤੱਤ’ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ।

9

9 ਖੰਡ-1 : ਸਹਿਜਾਨੰਦ ਦਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਅਨੁਭੂਤਿ

ਸਮਾਂ-50 ਮਿੰਟ

ਰੋਬੋਟਿਕਸ-ਐਨੀਮੈਟੇਡਨਿਕਸ, ਧਵਨੀ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸਰਾਉਡ ਡਾਇਜਰਾਮਾ ਆਦਿ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਰਧਾ, ਅਹਿੰਸਾ, ਕਰੁਣਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਦਿ ਸਨਾਤਨ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਭੁਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਹਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਭਗਵਾਨ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਆਂ ਅਨੁਭੂਤਿਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾਵਾਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

10

10 ਖੰਡ-2 : ਨੀਲਕੰਠ ਦਰਸ਼ਨ

ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਿੱਤਰਪਟ

ਸਮਾਂ-40 ਮਿੰਟ

ਮਹਾਂਕਾਵ ਜਿਹੀ ਫਿਲਮ, ਜੋ ਸਨਸਨੀਖੇਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਲਯੋਗੀ ਨੀਲਕੰਠ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 7 ਸਾਲ ਤਕ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ 12,000 ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਦ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 85 x 65 ਫੁੱਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਿੱਤਰਪੱਟ ਉੱਤੇ ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਦੇਖੋ। 108 ਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਫਿਲਮਾਈ ਗਈ 45,000 ਪਾਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਸਨੀਖੇਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਗਾਥਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਛਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੀਰਥਾਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

11

11 ਖੰਡ 3 : ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ-ਵਿਹਾਰ

ਨੌਕਾ-ਵਿਹਾਰ

ਸਮਾਂ-15 ਮਿੰਟ

ਨੌਕਾਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ 14 ਮਿੰਟ ਵਿਚ 10,000 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 800 ਪੁਤਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜੀਵਤ ਹੋ ਕੇ ਸਰਸਵਤੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਵਸੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਗੌਰਵਮਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ : ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤਕਸ਼ਿਲਾ, ਸੁਸਰੂਤਕਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਸਪਤਾਲ, ਨਾਗਾਰਮੂਨ ਦੀ ਰਸਾਇਣ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਆਦਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰਕਤ ਪ੍ਰਤੱਕ ਖੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੇ ਜਲਪਾਨ ਅਤੇ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਦੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਹੈ।
ਪ੍ਰਤੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸੁਲਕ ਸਮੇਤ ਹੈ।

16

ਯੋਗੀ ਹ੍ਰਦਯ ਕਮਲ

यह एक विशिष्ट कमल है—
सदबिचारों का इस परिसर के आसपास
महापुरुष योगीजी महाराज तिलक प्रार्थना करते
थे: 'भगवान सबका भला करो।' भगवान और
सगुण में उन्हें अनंत विश्वास था। उनके हृदय की
यह मंगल भावना इस 'योगी हृदय-कमल' के
प्रत्येक दल में प्रतिबिंबित है। 'योगी हृदय-कमल'
का प्रत्येक दल विश्वप्रसिद्ध महापुरुषों के प्रेरक
वचनों से अलंकृत है, जो हमें प्रेरणा देते हैं
महात्मान उद्भूत मनुष्य में विश्वास को।

सचमुच, इस विश्वास की एक पवित्र
किरण भी विश्व का स्वरूप बदल
सकती है और हमारे व्यक्तिगत
जीवन का भी।

16 ਯੋਗੀ ਹਿਰਦੈ ਕਮਲ

ਮਨ ਨੂੰ ਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਾਹ ਦੀ ਢਲਾਨ ਉਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅੱਠ ਪੰਖੁੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕਮਲ ਹੈ ਇਹ ਕਮਲ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਗੁੰਝਾਂ, ਸਾਧੂਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹਾ ਪੁਰਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਗਵਾਨ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨ ਵਿਚ ਦਿਖਾਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

17

17 ਪ੍ਰੇਮਵਤੀ ਆਹਾਰ ਗ੍ਰਹਿ

ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰੇਮਵਤੀ ਆਹਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਅਜੋਕਾ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਇਕ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤਾਜ਼ਾ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਜਲਪਾਨ ਦੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

18

18 ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਹਾਠ

ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ, ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਆਡੀਓ-ਵੀਡੀਓ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਵਿਉਕਾਰਡਸ ਸੰਸਮਰਣ ਚਿਤਰ ਅਤੇ ਸੋਗਾਤਾਂ, ਅਮਰੀਤ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਸਮਗਰੀ ਅਪ ਇਥੋਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਬਾਹਰ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਦੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਹੈ।

19

19 ਭਾਰਤ ਉਪਵਨ - ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਿਕ ਉਧਿਆਨ

ਅਕਸ਼ਰਧਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 22 ਏਕੜ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਉਚੀ ਹਰੀ ਢਲਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੇੜ-ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਦੋਨੋ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ 8 ਫੁੱਟ ਉਚੀਆਂ 65 ਕੈਂਹ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਗਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

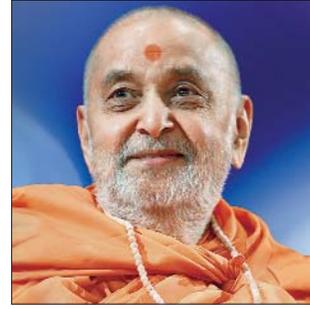
ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਕਸ਼ਰਧਮ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਖਾਣਪੀਣ ਦੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਦੁਆਰ ਤੇ ਹੈ।

ਦੇਖਣਾ ਨਾ ਭੁਲਣਾ

■ ਇੰਦਰਧਨੁਸ਼ ਦੇ ਸੱਤ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੱਤ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸੂਰਜ ਦੇਵ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਜਰੱਥ। ■ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਆਂ 16 ਕਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ, 16 ਹਿਰਨਾਂ ਵਾਲਾ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਅਦਭੁਤ ਚੰਦਰਰੱਥ। ■ ਭਾਰਤੀ ਯੋਧਿਆਂ, ਮਹਾਨ ਔਰਤਾਂ, ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕੈਂਹ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤੀਆਂ।

ਸਰਜਕ

ਸੰਤਵਿਭੂਤਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖਸਵਾਮੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਸੰਨ 1968 ਵਿਚ ਦਿਵਯ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਯੋਗੀਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਤਾ ਸੀ - "ਇਸ ਜਮਨਾ ਦੇ ਤਟ ਉਤੇ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਹਾਲਯ ਬਣੇਗਾ।" ਇਹ ਇਕ ਆਰਸ਼ਦਰਸ਼ਨ ਸੀ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਅਕਸ਼ਰਧਮ ਦਾ।

ਦਹਾਕਿਆਂ ਬਾਅਦ 6 ਨਵੰਬਰ 2005 ਨੂੰ ਇਹ ਇਕ ਅਨੋਖਾ ਸਰਜਨ ਬਣਇਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੰਦਨੀਯ ਪ੍ਰਮੁੱਖਸਵਾਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਮੁੱਖਸਵਾਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਵਿਰਲੇ ਸੰਤਵਿਭੂਤਿ ਹਨ,

ਜੋ ਭਗਵਾਨ ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਗੁਣਾਤੀਤ ਗੁਰੂਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂਦੇਵ ਹਨ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸਾਰੀ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਨੈਤਿਕ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬੀ.ਏ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੂਤਰਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਅਨੰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿਰਦੇਸਪਰਸੀ ਵਿਨਮ੍ਰਤਾ, ਸਹਿਜਤਾ ਅਤੇ ਭਗਵਤ ਸਾਕਸ਼ਾਤਕਾਰ ਆਪਦੇ ਦਿਵਯ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਦੀ ਅਸਿਮ ਉੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਆਪਦੇ ਦਿਵਯ ਸਤਸੰਗ ਨਾਲ ਅਸਿਖ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਚਾਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਿਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ :

ਬੀ.ਏ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਸੰਸਥਾ

ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਅਕਸ਼ਰਧਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ - ਬੀ.ਏ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਵਾਮਿਨਾਰਾਯਣ ਸੰਸਥਾ ਨੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਇਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜਕ-ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਮਾਨਵ-ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। 12,500 ਕੇਂਦਰਾਂ, 775 ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸੰਤਾਂ, ਅਤੇ 55,000 ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਜਲਵਾਯੂ, ਸਮਾਜਕ, ਨੈਤਿਕ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਆਦਿ ਫਲਕਾਂ ਵਿਚ 160 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਨੁੱਖੀ-ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

